

ca în Ardeal și Banat și prin urmare nu se produce nici ecrescență numită *cursură*. Termenul francez cel mai apropiat ar fi *grigne*¹⁾.

SESERMAN

G. Geib, în articolul intitulat *Germanische Sprachelemente im Rumänischen*, publicat în *Europäischer Wissenschafts-Dienst*, Nr. 12, Berlin 1941, p. 5, înșiră câteva nume de familie germane purtate de Români care trebuie considerați ca Germani românizați. Printre altele dă și numele de familie *Seserman*. Terminațiunea *-man* ne face într'adevăr să ne gândim la multimea mare de nume de familie germane terminate în *-mann*. De fapt însă *Seserman* e numele românesc *Săsărman*, destul de obișnuit în Nordul Ardealului²⁾, scris cu ortografie străină (cu *e* în loc de *ă*) și care nu e altceva decât adjectivul care arată originea: *săsărman*, adică originar din satul *Săsarm*, jud. Someș, plasa Beclan.

ZO TE CUSTE

În DR., I, p. 308 și u., N. Drăganu, intemeindu-se pe comunicarea făcută de Traian Gherman, directorul liceului de fete din Blaj, zice despre expresia *zo te custe* (pe care o scrie *zo te cuște*, cu *ș*) că o întrebuițează Bihorenii din ținutul Beiușului fără „să-și dea seama de înțelesul ei” și de aceea o rostesc într'un singur cuvânt: „*zoiecuște*”. Deoarece dintr'un *constet* latinesc s'ar fi așteptat la o formă *custe* nu *cuște*, N. Drăganu trimite la forma *guște* din Răsinari (v. Păcală, *Monografia comunei Răsinari*, Sibiu 1915, p. 128).

Dar forma *guște* din Răsinari nu poate fi separată de celelalte forme cu *șt* (datorite palatalizării lui *s* urmat de *te*, *ti*), în loc de *st*, din Sudul Transilvaniei: *ștea*, *ștele*, *iește*, *pește casă* „peste casă”, *să ștea*, „să stea”, *mănăștire*, etc. Fenomenul acesta nu se găsește în Bihor.

De fapt forma bihoreană corectă e *custe*, cu *s* (nu cu *ș*).

¹⁾ După Littré se zice „pain à grigne” pânnii care are crăpătură. Coaja dela „grigne”, formată mai târziu, e mult mai gustoasă decât coaja obișnuită (comunicat de d-l Yves Auger).

²⁾ Numele acesta de familie se întâlnește și în Bucovina (comunicat de Al. Procopovici).

N. Drăganu a fost rău informat de Traian Gherman care, trăind ani îndelungați la Blaj, i-a dat formei *custe* un aspect blăjean: *cuște*¹⁾. și *Dicționarul Academiei* (s. v. *custa*) dă forma greșită *cuște* (cu ș) comunicată de A. P. Bănuțiu, fost elev al liceului din Blaj.

În cei patru ani școlari petrecuți la Orade, ca elev de liceu, și în anchetele făcute pentru ALR am auzit de nenumărate ori acest salut bihorean, dar totdeauna sub forma *custe* (cu s).

Nu este apoi adevărat că locnicii nu-și dau seama de înțelesul expresiei. În comuna Roșia de lângă Beiuș, cu ocazia anchetei făcute pentru ALR, subiectul m'a întrebat dacă am copii. I-am spus că am o fetiță. „*Și o custi Dumnízó pă fătūță*“, mi-a urat omul drept răspuns²⁾. Îi salutul *zo te custe* îl înțeleg Bihorenii; îi înțeleg și-l analizează tot aşa de bine ca pe celălalt salut al lor, tot aşa de des întrebuițat și tot aşa de deformat prin scurtare: *Dě-Zo bine*, „deie Dumnezeu bine“. În acest din urmă salut, din cuvântul *Dumnízó*, cum îl pronunță obișnuit Bihorenii, a rămas numai silaba *zo* și restul de nazalizare asupra vocaliei *e* a conjunctivului *děie*, prescurtat *de*. În salutul *Zo te custe*, nefiind nicio vocală înaintea lui *z*, nu s'a putut menține nici restul de nazalitate, ci numai silaba *zo*. Scurtarea aceasta a salutului se face întotdeauna când ritmul vorbirii e *allegro* sau mai degrabă *presto*. Când însă ritmul vorbirii e lent, salutul are aspectul următor: *Dumnízó t'i custi*³⁾. Cu cât ritmul vorbirii e mai repede, cu atât se formează mai mult cuvântul *dumnízó* > (*d*)*mñizó* > *mzo* > *zo*. În felul acesta se ajunge la *zo t'i custi*, cum am auzit de obiceiu salutul prin Bihor. Prin urmare *zo* nu e lat. *Deus*, cum credea N. Drăganu, ci e *Dumnízó*, scurtagă în urma pronunțării repede a salutului.

¹⁾ Cei din jurul Teiușului își bat joc de Blăjeni repetându-le cuvintele: *Şepie ştele peste ştreşina mănăştirii*. (Comunicat de Ion Breazu).

²⁾ În părțile de Nord-Vest ale teritoriului dacoromân, conjuncția conjunctivului e și, nu să: și fac „să fac“ (v. *Transilvania*, anul 72, Nr. 8, p. 554).

³⁾ În graiul din jurul Beiușului, *e* neaccentuat se închide de obiceiu până la *i*.